

Підвищення рівня професіоналізму органів адміністрування виборів

26 березня 2024 р.

Ключові виклики адміністрування виборів комісіями нижчого рівня

- **Практика замін членів комісій нижчого рівня**
- **Загальний професіоналізм членів комісій нижчого рівня**

Статистика «замін» на останніх загальнонаціональних виборах – звіти ОБСЄ

Вибори Президента України, 2019 р.

- ЦВК замінила близько 39 % членів ОВК до першого туру голосування, в тому числі 375 голів та 8 % - перед другим туром;
- Незабаром після формування ДВК, ОВК замінили істотну кількість членів ДВК, багатьом з яких не було відомо про своє призначення у якості члена комісії

Вибори народних депутатів України, 2019 р.

- 63 % членів ОВК, у тому числі 478 членів на керівних посадах були замінені на пізніших етапах виборчого процесу, в основному партіями, що їх висунули.
- Заміни членів ДВК розпочались одразу після їхнього формування та до дня голосування сягнули 70 % у деяких округах.

Заміни та питання «професіоналізму» членів виборчих комісій

Вибори народних депутатів України 2019 року:

- у тренінгах взяли участь 56 % членів ОВК;
- 55 % підготовлених членів комісій були замінені політичними партіями протягом виборчого періоду;
- навчання, що проводилось для персоналу виборчих дільниць відвідували лише 10 % членів;

Рекомендації спостерігачів ОБСЄ/БДІПЛ стосовно «замін» та сертифікації

Звіт за результатами виборів Президента України 2019 р.

*«Слід приділити серйозну увагу встановленню **строків** для заміни членів комісій до дня голосування»*

*«...Для укріплення професіонального потенціалу виборчих комісій, ЦВК та ОВК можуть проводити **періодичні тренінги із сертифікацією** потенційних членів ДВК, метою яких буде створення реєстру сертифікованих кадрів.»*

Звіт за результатами виборів народних депутатів України 2019 р

*«Слід розглянути можливість перегляду порядку формування ОВК та ДВК, в тому числі шляхом встановлення **обмежених можливостей для здійснення замін членів комісій**, запровадження їх **обов'язкової підготовки та сертифікації**, принаймні на рівні ОВК, та створення національного реєстру членів виборчих комісій...»*

Рекомендації спостерігачів ОБСЄ/БДІПЛ стосовно «замін» та сертифікації

Звіт за результатами місцевих виборів 2020 року

*«Можливо запровадження професійних критеріїв відбору та **обов'язкового навчання та сертифікації для членів комісій...** додаткові механізми залучення членів комісій, такі як створення національного реєстру та **збільшення винагороди.**»*

*«Для забезпечення стабільності та збереження незалежності роботи органів управління виборчим процесом слід запровадити **граничні строки**, а також затвердити положення з переліком **чітких та обмежувальних підстав для заміни членів ТВК та ДВК.**»*

Кодекс належної практики у виборчих справах про «заміни»

*«Органи, що призначають членів
виборчої комісії, не мають бути в змозі
вільно відкликати останніх, бо це
породжує сумніви в їхній незалежності»*

(Розділ II.3.1.77 пояснювального звіту
Кодексу належної практики у виборчих
справах 2002 року)

Напрацювання підгрупи з питань підвищення рівня професіоналізму органів адміністрування виборів

Ключові рішення, запропоновані проєктом

- Ускладнена процедура замін членів виборчих комісій нижчого рівня з конкретними кінцевими строками;
- Навчання і сертифікація з питань підготовки та проведення виборів і референдумів – обов'язковість для секретарів ОВК та ТВК;
- Додаткові фінансові стимули для членів комісій, що пройшли навчання.

Запропонована процедура та строки заміни членів виборчих комісій

- Подання про заміну з ініціативи кандидата/партії - не пізніше ніж за **два дні до дня голосування**. Якщо порушено строк - не розглядається.
- Розгляд у **п'ятиденний строк**, але не пізніше ніж за **два дні до дня голосування**, а **внесене за два дні – невідкладно**, але не пізніше наступного дня після дня внесення подання.
- Подання про заміну члена виборчої комісії за власним бажанням - розгляд у **п'ятиденний строк**, але не пізніше **останнього дня перед днем голосування**.
- Заміна голови, заступника голови ОВК, ТВК та ДВК, а також секретаря ДВК – **не підстава для припинення їх повноважень** як членів комісії. Водночас, для секретаря ОВК та ТВК – **так**.

Додаткові санкції за неналежне виконання обов'язків

У разі дострокового припинення повноважень унаслідок:

- систематичного/одноразового грубого порушенням законодавства про вибори;
- двох і більше неявок на засідання виборчої комісії без поважних причин або неявки на засідання виборчої комісії у день голосування;
- ухиляння від виконання своїх обов'язків без поважних причин;
- відмови від складення присяги члена виборчої комісії
- або у зв'язку з достроковим припиненням повноважень усього складу виборчої комісії –

кандидатури не можуть бути повторно включені до складу виборчої комісії впродовж одного року (виняток – окрема думка).

Навчання з питань підготовки та проведення виборів і референдумів в Україні

Додаткові повноваження ЦВК у профільному Законі:

- Організація навчання;
- Затвердження програми (навчального плану) та порядку його проведення;
- Встановлення форми сертифіката про проходження навчання та забезпечення їх видачі;
- Здійснення обліку осіб, які пройшли навчання та виданих/анульованих сертифікатів;
- Щомісячне оприлюднення на власному веб-сайті статистичної інформації про осіб, які пройшли навчання;
- Можливість перевірки сертифіката (автоматизованої та за індивідуальними запитамі).

Сертифікат про проходження навчання

Секретар ОВК, ТВК – **обов'язковий сертифікат про проходження навчання**

- Якщо на посаду секретаря не запропоновано осіб, що мають такий сертифікат – секретар призначається ЦВК за поданням Голови на основі пропозицій членів ЦВК.
- Якщо більше однієї такої кандидатури на посаду – забезпечення права на пропорційну частку посад секретарів окружних виборчих комісій.
- Призначення без сертифіката – виключний випадок за відсутності кандидатур.

Преференції в оплаті праці

Пріоритетне право на оплату праці - голові (або заступнику голови), секретарю, а також членам виборчої комісії, **які пройшли навчання** з питань підготовки та проведення виборів і референдумів в Україні та **отримали сертифікати** ЦВК про проходження такого навчання.

У разі відмови голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії від виконання своїх повноважень на платній основі – пріоритетне право за умови проходження навчання і отримання сертифікату.

Інфраструктура навчання

- Необхідність наявної інфраструктури навчання, зокрема створення **Центру підготовки учасників виборчих процесів** на базі наявного Тренінгового Центру IFES та ЦВК.

Дякую за увагу!